

(Нови Репортер, 20. 10. 2010)

На изборима за предсједника Републике Српске, одржаним 3. октобра, проф. др Емил Влајки добио је највише гласова међу кандидатима из реда хрватског народа. Имајући у виду изборни систем, то значи да ће у наредне четири године бити потпредсједник РС. Иако резултати, због катастрофалне и срамотне спорости Централне изборне комисије Босне и Херцеговине, у моменту закључења актуелног издања «Новог Репортера» још нису били званично потврђени, предност Емила Влајкија над осталим конкурентима за тај ниво власти била је толико изражена, да би само бескрупулозна манипулација гласачким листићима могла да донесе преокрет. На почетку разговора за «НР», Емил Влајки се осврнуо на изостанак изборног заплета који је најављивао – да ће помрсити конце Милораду Додiku и Огњену Тадићу: «Очито је да сам био у криву. Видећи расположење људи у Бањалуци, гдје сам, иначе, добио 2.800 гласова, далеко више него многи други који овдје живе деценијама, повјеровао сам у могућност да својом искреношћу, поштењем и интелигенцијом ставим иза себе људе у РС. То се није догодило и ту сам доживио један тежак сопствени морални пораз. То што ћу ја бити потпредсједник мање је значајно од нечега што сам ја био пројектирао у својој глави. Међутим, као истраживач објективитета, могу да кажем да моја реторика није била пуно различита од реторике оног ко је побједио на овим изборима. У оба случаја, радило се о ставовима за очување РС, а против ОХР-а, међународне заједнице и исламизације БиХ, с тим да ја то мислим искрено, а да ова друга страна можда није искрено мислила. Ипак, по мом мишљењу, људи су стали иза неког ко је, с њиховог становишта, био оригинал, јер у мојим ставовима нису препознали крупне специфичности у односу на оно што је нудио будући предсједник Републике. Видјећемо шта ће вријеме показати, ко ће бити у праву и ко се искрено бори за те вриједности. Као и обично, испоставило се да су моје процјене на макро-плану увијек добре, а да на особном плану погријешим.»

Нови Репортер: Како тумачите чињеницу да је Иван Крндељ из ХСС-НХИ био најамбициознији међу вашим хрватским противкандидатима за функцију потпредсједника РС? Да ли је његова кандидатура, по вашој процјени, била дио неких ширих политичких договора?

Не. Колико ја знам, Додик је склапао споразум са Човићем из ХДЗ-а, а не са Томљановићем из ХСС – НХИ. Према томе, мислим да се ту радило о особној амбицији, односно, о узалудном труду једне страннице да на различите начине, у које не бих улазио, обезбиједи довољан број гласова за ту позицију. С тим што су заборавили, односно, нису могли процијенити колико ћу ја гласова освојити. Број гласова које су успјели да осигурају из Хрватске није био довољан за побједу. Ја не бих томе придавао никакву већу пажњу, јер мислим да то нема везе са државом Хрватском. Ако ћемо ствари схваћати нормално, пошто сви мисле да функција потпредсједника Републике није баш значајна, не вјерујем да су се око мене пуно узбудили ни у СНСД-у, ни у хрватским странкама.

Каква комуникација може да се очекује између вас као потпредсједника РС и Милорада Додика као предсједника Републике Српске?

Ми причамо исте ствари, с тим што сам ја, наравно, пуно поткованији од њега у разумијевању међународних односа. Ако он буде искрено на позицијама обране српства, а самим тим и РС, ја ћу у томе сурађивати свим срцем. Ако буде искрен у супротстављању међународној заједници, као и у томе да се ово подручје обрани од врло јасне и надируће исламизације, ја ћу с њим искрено сурађивати и помоћи ћу му свом својом снагом и интелигенцијом.

Шта ће бити ваши приоритети на мјесту потпредсједника РС, с обзиром на ограничења те функције, али и на њене предности?

Ограничења могу бити институционално објективна, али, то увијек овиси од личности. Моје досадашње понашање указује на то да ја не мислим ову функцију схватити као икебану. Активно ћу учествовати у политичком животу овог ентитета. Моји приоритети ће бити вишеструки. Прво, борба против исламизације ових простора. Друго, инсистирање на паралелним и специјалним везама са Хрватском, а на концу конца и са свим другим земљама у окружењу. Треће, напори за стварање хрватског ентитета унутар Федерације БиХ. Четврти приоритет ће, наравно, бити борба против демонизације српског народа.

Како се с позиције потпредсједника РС може радити на стварању хрватског, трећег ентитета? Такође, да ли међу Хрватима у БиХ постоји довољно политичке воље за остварење таквог циља?

Ту постоје двије димензије. С једне стране, постоји овакво размишљање, у којем се полази од унутрашњих прилика и односа снага у политичком животу. Међутим, ја мислим да треба организирати референдум на нивоу БиХ, да се сви грађани Босне и Херцеговине изјасне да ли желе тај трећи ентитет. Не треба превидјети чињеницу да постоји такозвана међународна заједница и да они желе унитаризацију БиХ, односно, превласт Бошњака над свим осталим. Исто тако, не треба заборавити да Србија активно чини све како би Турска дошла на ова подручја. Дакле, треба неутрализовати међународни фактор, мада у овом часу нисам потпуно сигуран у спремност владајућих структура у РС да се он неутрализира, барем не практички. Формално и реторички, говориће се о томе, као и против унитаризације БиХ, али ми се чини да можда неће постојати услови да се та унитаризација спријечи. Ја сам у вашем листу прошле године, у тексту «Додиков Рубикон», тражио да Додик да оставку, не због тога што ја мислим да он учествује у неким малверзацијама и сумњивим пословима економске природе, него због тога што знам да је Тужилаштво БиХ припремило оптужницу против њега и да му то стоји као омча око врата.

Колику тежину та оптужница има данас?

Сад је велико питање, пошто је он човјек који је оптерећен тиме, да ли може нормално обављати своју функцију, у овом случају председника РС. Народ је рекао нешто друго. Дао му је повјерење и рекао му је – ми ти вјерујемо да ћеш ти обранити Републику Српску и српство. Мислим да је он тога свјестан, а и не би смио да се оглуши на оно што је народ учинио, гласајући за владајућу партију. Другим ријечима, могу се десити два основна сценарија. Један је сценарио да он буде оно што јест, јер Додик, по мом мишљењу, у овом часу има осјећај да је на челу српског народа и да треба да се заузме за тај народ. То подразумијева да настави политички лавирати између Истока и Запада, између којекаквих међународних лобија, с циљем да очува РС. С друге стране, постоји исто тако једна објективна могућност да он попусти, плашећи се те оптужнице и њезиних консеквенци. Ја сам научни радник, нисам идеолог, и не желим казати да је он велики вођа који је спреман да уради све што хоће. Али, мислим да му је народ натоварио велики терет на леђа. Ако успркос тој оптужници буде чврсто стајао на ногама и буде се томе супротстављао, ја ћу му помоћи свим својим снагама. Ако почне радити ствари које нису у складу с оним што прича и за шта му је народ дао мандат, онда ће, очито, моја позиција бити супротна.

Како гледате на дуел Небојше Радмановића и Младена Иванића за позицију српског члана Предсједништва БиХ? □□

Можда нисам у праву, али, мислим да је Радмановићевој побједи кумовала међународна заједница. Истодобно, сматрам да је по резонима међународне заједнице, ако се може тако казати, тај потез био исправан.

Мислите да је Радмановић за међународну заједницу прихватљивији од Иванића?

Не. Радмановић је дио екипе. Према томе, ако ће међународна заједница разговарати о било чему, онда је боље да разговара с неким ко је у екипи, него да дођу неки дисонантни тонови са стране. Иако је могуће да резултат избора укључује манипулације, ја не мислим да је то превише важно, већ сматрам да је пресудно то да је међународни фактор одлучио да Радмановић побједи због тога што ће, у том случају, имати само једног сговорника, Милорада Додика. Наравно, оно што Додик буде говорио, то ће Радмановић слушати.

Уколико је то тачно, може ли стварање коалиције СНСД-а и СДС-а у РС довести међународни фактор у компликовану ситуацију?

Ја бих био пресретан када би се створила патриотска коалиција између СНСД-а и СДС-а. Било би одлично ако би они заједно стали на браник РС, јер је српство, очито, у великом повлачењу у Србији. Практично, остаје само Република Српска, која на неки начин одржава ту идеју српства. Што се тиче ове издајничке екипе на власти у Београду, по њима би српство могло и нестати. Мислим да се Милорад Додик у овом часу ипак сматра лидером и РС и самог српства као појма, а ако би СДС направио коалицију са СНСД-ом у обрани тог српства, мислим да би то била идеална ствар. Наравно, ту ће бити јако пуно проблема економске и социјалне природе. Међутим, ако се двије водеће партије удруже, можда ће заједно бити паметнији и имати одређене резултате.

У Сарајеву такође најављују коалицију СДП-а и СДА. Какве домете може да има њихов савез?

Што се тиче Бошњака, Лагумције и компаније, то је коалиција наизглед различитих партија, а уствари све имају бошњачки предзнак. Знајући да их подржава Америка, која

жели унитаризацију БиХ на рачун Хрвата и Срба и проводи врло интензиван процес исламизације на овим просторима, они маштају о нечему за што се ја надам да се никад неће остварити. Остварење њихових циљева зависи од исхода борбе између Сједињених Држава, које подржавају и намећу ту исламизацију, и једног стидљивог отпора Европске уније, којој није стало да се то деси. И Милорад Додик и ја, као предсједник и потпредсједник РС, настојаћемо, надам се, да ова европска тенденција побједи. Ово је Европа, она се борила више од десет стољећа против исламизације ових подручја. Није добро да се без икакве борбе та исламизација проведе. Не желим да будем криво схваћен - можда су вриједности ислама далеко боље од наших вриједности западне цивилизације. Никад нисам довео у питање саме вриједности ислама, али, једноставно, ово је Запад. Према томе, ја ћу се, као потпредсједник, залагати да се створи коалиција свих оних који ће бити против те исламизације. Ако ће на бранику тога бити садашње водство, од којих год партија буде састављено у РС, онда је све у реду. Али, има ту и неких дисонантних тонова. Исламизација ових простора очито се неће моћи спријечити уколико БиХ, а самим тим и РС, уђе у НАТО. Када се формално уђе у НАТО, пошто том организацијом владају Американци, ствари ће бити пуно теже. У том случају, исламизација ће доћи и на подручје БиХ, поготово РС. Хрвати ће се некако извући, њихова три кантона имаће подршку Хрватске, Аустрије, Њемачке и Ватикана, а Република Српска неће моћи да се супротстави. У сваком случају, биће пуно пуно теже ако се уђе у НАТО, него ако је БиХ, а самим тим и РС, ван НАТО-а.

Шта за вас представља недавна посјета државног секретара САД Хилари Клинтон Сарајеву, Београду и Приштини?

Клинтонова је била у Сарајеву да спроведе унификацију БиХ, а у Београд је, наравно, долазила због тога да још више разруши и уништи српство. Нажалост, власти у Београду спремне су на ту врсту слуганства. Ја се искрено надам да политички врх РС, као и друге снаге којима је у интересу да очувају српство, неће пристати на увјете која Клинтонина поставља. Да сам на мјесту садашњих власти, направио бих тест. Увео бих грб и химну Републике Српске поново у оптицај. То би био добар начин да се види како ће реагирати тзв. међународна заједница. Не знам да ли ико има снаге, храбрости и живаца да то уради, али, мислим да би то било неопходно да се види реално стање. То би био индикатор за могуће друге ствари, барем када се ради о обрани РС.

Може ли такав «тест» завршити масовним смјенама званичника у РС, као прије шест година? □

Сви су ових дана могли да виде шта се десило са одузимањем права појединим људима.

Неки од њих нису ни постојали. Према томе, то што је међународна заједница, играјући се тога, ђутуре радила, било је крајње арбитарно и неправедно. Иако се они читаво вријеме позивају на хуманизам и демократију, јасно је да иза сваке смјене стоји сила. Дакле, ако би дошло до коалиције СНСД – СДС и ако би сви рекли - нема никаквог смјењивања, можете причати колико год хоћете, шта би међународна заједница урадила? Зар би интервенирали са тенковима?

Не би им био први пут.

Точно, али би овог пута то одјекнуло. Треба имати живаца, треба имати храбрости и дипломатије. Ја сам француски ђак, у Отави сам предавао на енглеском језику. Знам језике, познајем и англосаксонске и франкофонске резоне. Након избора за потпредсједника Републике Српске, ја ћу настојати да то своје знање језика и међународне ситуације искористим да урадим оно за што је народ дао мандат и мени и Милораду Додичу. Значи, за очување српства и РС, а истовремено и за стварање специјалних, паралелних и других веза са свима оним којима је циљ да се одупру исламизацији. Крајње вријеме је да овај регион почне живјети у миру, ван шема које Велики брат намеће балканском простору. Дакле, мене се може јако добро искористити, али, наравно, то не значи да ће се то десити. У сваком случају, ја ћу као и до сад радити оно што мислим да је исправно, у једном геостратешком смислу те ријечи. Ја се могу варати колико год хоћете у неким ситним стварима, али, ако ме се буде добро искористило, као потпредсједника РС, можда заједничким напорима дођемо до резултата.

Гдје бисте усмјерили дипломатске активности које помињете?

Надам се да ће Милорад Додик имати довољно храбрости и интелигенције да неким маневрима оствари радикалне промјене на овом простору. Треба убиједити дио политичког естаблишмента у САД да не иде на унификацију БиХ, треба убиједити барем дио западне Европе, а ја мислим да они већ имају ту спознају, да не треба дозволити исламизацију ових подучја. Можда ја ту могу помоћи са својим разумијевањем ситуације. Мислим да ће садашње руководство ипак учинити све да очува самосталност РС онакве каква још увијек постоји, упркос надлежностима које су пренесене на ниво БиХ. У супротном, може се десити да Република Српска буде само неки административни центар, који ће егзистирати једино због тога да опслужи властиту политичку бирократију, док ће стварна власт прећи у Сарајево. То је врло тешка битка, јер се мора водити са најмоћнијим државама у свијету. Али, уз једно добро лавирање, мислим да се то може избјећи.

Народна демократска странка

Народна демократска странка је једно од угодних изненађења ових избора, добила је два парламентарца у Народној скупштини РС. Такође, мада ја формално нисам њен члан, добила је и потпредсједника Републике. И за мене и за Крсту Јандрића, који је на челу НДС-а, може се рећи да смо социјалисти, у суштини. Али, пошто живимо у земљи која се зове Република Српска, ми смо и лојални грађани овог ентитета. Као такви, ми ћемо подржати све напоре за очување и самосталност РС.

(разговор водио: Саша Бижић)